

CONTROLEORGAAN OP DE POLITIONELE INFORMATIE

Uw referentie	Onze referentie	Bijlage(n)	Datum
	DA190009		14 maart 2019

Betreft

- **Advies betreffende het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Franse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie inzake slachtofferzorg voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.**
- **Advies betreffende het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Franse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en het Waalse Gewest inzake slachtofferzorg.**

Het Controleorgaan op de politionele informatie (hierna afgekort "COC" of "Controleorgaan").

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (BS, 5 september 2018, hierna afgekort als "GBW"), inzonderheid het artikel 59 §1, 2^e lid, artikel 71 en Titel VII, inzonderheid artikel 236.

Gelet op de wet van 3 december 2017 tot oprichting van een Gegevensbeschermingsautoriteit, inzonderheid artikel 4 § 2, vierde lid.

Gelet op de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt (hierna "WPA"), inzonderheid artikel 44/6.

Gelet op het verzoek van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "GBA") van 6 maart 2019 aan het Controleorgaan om, gezien de hierna vermelde wettelijke bepalingen, advies te verstrekken over hogervermelde samenwerkingsakkoorden (hierna afgekort "SWA Slachtofferzorg") en meer bepaald omtrent die bepalingen die betrekking hebben op de politiediensten

Gelet op het verslag van de heer Frank Schuermans, lid-raadsheer in het Controleorgaan.

Brengt op 14 maart 2019 het volgend advies uit.

I. Voorafgaande opmerking nopens de bevoegdheid van het Controleorgaan

1. In het licht van, respectievelijk, de toepassing en omzetting van de Verordening 2016/679¹ en de Richtlijn 2016/680² heeft de wetgever de taken en opdrachten van het Controleorgaan grondig gewijzigd. Artikel 4, § 2, vierde lid, van de organieke wet van 3 december 2017 betreffende de oprichting van een Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna afgekort "Organieke Wet GBA") bepaalt dat de competenties, taken en bevoegdheden als toezichhoudende autoriteit voorzien door de Verordening 2016/679 voor de politiediensten in de zin van artikel 2,2°, van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, worden uitgeoefend door het Controleorgaan.

2. Het betekent onder meer dat het Controleorgaan ook bevoegd is wanneer politiediensten persoonsgegevens verwerken die buiten de opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie vallen, bijvoorbeeld in het kader van sociaaleconomische doeleinden of human resources verwerkingen. Het Controleorgaan moet geraadpleegd worden bij de voorbereiding van wetgeving of een regelgevende maatregel die verband houdt met de verwerking van persoonsgegevens door de politiediensten van de geïntegreerde politie (zie artikel 59 §1, 2^e lid en 236 §2 GBW, artikel 36.4 van de AVG en artikel 28.2 van de Richtlijn politie-justitie). Daarbij heeft het Controleorgaan de opdracht om te onderzoeken of de voorgenomen verwerkingsactiviteit door de politiediensten in overeenstemming is met de bepalingen van Titel 1 (voor de niet operationele verwerkingen)³ en 2 (voor de operationele verwerkingen) van de GBW⁴. Daarnaast heeft het COC ook een ambtshalve adviesopdracht voorzien in artikel 236 §2 GBW en een algemene voorlichtingsopdracht van het brede publiek, betrokkenen, verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers in de materie van het privacy – en gegevensbeschermingsrecht voorzien in artikel 240 GBW.

3. Wat betreft derhalve in het bijzonder de verwerkingsactiviteiten in kader van de opdrachten van bestuurlijke en/of gerechtelijke politie brengt het Controleorgaan advies uit, hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van de Regering of van de Kamer van volksvertegenwoordigers, van een bestuurlijke of gerechtelijke overheid of van een politiedienst, inzake iedere aangelegenheid die betrekking heeft op het politionele informatiebeheer zoals geregeld in Afdeling 12 van Hoofdstuk 4 van de wet op het politieambt⁵.

¹ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming of "AVG").

² Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad (hierna "Richtlijn politie-justitie").

³ Artikel 4 §2, vierde lid Organieke Wet GBA.

⁴ Artikel 71 §1, derde lid GBW.

⁵ Artikelen 59 §1, 2^e lid en 236 § 2 GBW

4. Het Controleorgaan is tot slot, ten aanzien van de politiediensten, de Algemene Inspectie van de federale politie en lokale politie (afgekort "AIG") zoals bedoeld in de wet van 15 mei 2007 op de Algemene Inspectie en de Passagiersinformatie-eenheid (hierna afgekort "BEL-PIU") bedoeld in Hoofdstuk 7 van de wet van 25 december 2016 tevens belast met het toezicht op de toepassing van Titel 2 van de GBW en/of de verwerking van persoonsgegevens zoals bedoeld in de artikelen 44/1 tot 44/11/13 van de wet op het politieambt en/of elke andere opdracht die haar krachtens of door andere wetten wordt verleend.⁶

II. Voorwerp van de aanvraag

5. Voor het algemene kader, context en de doelstellingen van de beide SWA verwijst het COC naar het advies van de GBA voornoemd.

III. Bespreking

6. Het COC beperkt in dit advies zijn onderzoek tot de gelijkkluidende artikelen:

- 12 §2 en §4 SWA Brussel Hoofdstedelijk Gewest;
- 11 §2 en §4 SWA Franse Gemeenschap/Waals Gewest.

Deze artikelen worden hierna aangeduid als "*de beide artikelen SWA*".

7. In de 2^e paragraaf van de beide artikelen SWA krijgen de leden van de geïntegreerde politie de opdracht mee:

"1° alle slachtoffers systematisch (te) informeren over het bestaan van de diensten politionele slachtofferbejegening, de diensten slachtofferonthaal en de diensten slachtofferhulp, hun opdrachten zoals beschreven in artikel 1, 6°, 8°, en 10°, in artikel 4, 1°, en 2°, en in artikel 5, 1°, en 2°, en hun contactgegevens. Deze informatie wordt gegeven via het attest van klachtneerlegging;
2° zich verzekeren van een kwaliteitsvolle politionele slachtofferbejegening. Hiertoe kan de politieambtenaar beroep doen op de gespecialiseerde referentie-politieambtenaar of, in voorkomend geval, op de dienst politionele slachtofferbejegening."

Deze informatieopdracht is niet meer dan een herhaling en parafasering van de reeds lang bestaande wettelijke informatieopdracht van de politiediensten naar de slachtoffers toe voorzien in artikel 46 WPA, zoals ook terecht gesteld in de toelichting. Ook het attest van klachtneerlegging bestaat reeds lang in de praktijk (zie COL 5/2009, laatste maal herzien op 20/12/2012 betreffende de "*Richtlijnen*

⁶ Artikel 71 §1, derde lid juncto 236 § 3, GBW.

*m.b.t.: 1° de attestaten van klachtneerlegging; 2° de registratie van de verklaringen van benadeelde persoon”)*⁷.

De 2^e paragraaf vervolgt met de mogelijkheid (“De politieambtenaar of de dienst politionele slachtofferbejegening ‘kan’”) voor de politieambtenaar om de slachtoffers door te verwijzen naar hetzij een dienst slachtofferonthaal, hetzij een dienst slachtofferhulp en creëert daartoe een type doorverwijzingsformulier. Deze doorverwijzing kan enkel gebeuren met toestemming van het slachtoffer.

Het COC wenst te benadrukken dat de politieambtenaar krachtens art. 46 WPA en artikel 3bis VT.Sv. de plicht (en niet louter de mogelijkheid) heeft om het slachtoffer, die dat wenst, door te verwijzen (het COC maakt dan nog abstractie van ministeriële omzendbrieven zoals de GPI 58, die eveneens het verplichtend karakter ervan in de verf zet). De beide artikelen SAW kunnen dan ook geen afbreuk doen aan voormelde reeds bestaande wettelijke bepalingen en hebben wellicht ook die bedoeling niet..

8. De informatieverstrekking naar de derde diensten slachtofferonthaal en slachtofferhulp beperkt zich, conform de laatste zin van §2, tot het aanbod tot doorverwijzing, wat in het proces-verbaal wordt opgenomen. De beslissing zelf van het slachtoffer om al dan niet op dat aanbod in te gaan mag niet worden vermeld door de vaststeller of verbalisant.

Het is niet erg duidelijk waarom (1) enkel is melding gemaakt van het proces-verbaal als informatiedrager en (2) waarom het positieve of negatieve antwoord van de betrokkene of het slachtoffer niet in het proces-verbaal mag worden opgenomen.

9. Het is duidelijk dat er ook slachtoffers (kunnen) zijn (of personen die minstens beweren of van oordeel zijn dat ze slachtoffer zijn), zonder dat er daarom (onmiddellijk) een proces-verbaal wordt van opgemaakt. Er zijn heel wat feiten die vooreerst afgehandeld worden met een vereenvoudigd proces verbaal, waarbij het voor het COC niet altijd duidelijk is of er in deze überhaupt melding van een doorverwijzingsaanbod wordt gemaakt. Hoe dan ook wordt dat een mogelijkheid door dit SWA. Daarnaast zijn er echter ook politionele tussenkomsten waarvan bijvoorbeeld enkel een interventiefiche wordt opgemaakt. Zo kan de politie te maken krijgen met getuigen van feiten die dermate emotioneel geraakt zijn door de feiten (al of niet misdrijven) die ze hebben waargenomen dat ze nood (kunnen) hebben aan een bepaalde vorm van hulpverlening of andere personen die om welke reden ook daaraan nood hebben zonder dat er bijvoorbeeld onmiddellijk sprake is van een misdrijf. Processen-verbaal werden in beginsel alleen opgemaakt bij de vaststelling van een misdrijf. Het ware dan ook beter te spreken van “*het proces-verbaal of enige andere politionele schriftelijke informatiedrager*”.

⁷ https://www.om-mp.be/sites/default/files/u1/col_5_2009_herziene_versie-2012_attestation_plainte.pdf

10. Het is het COC zoals gezegd niet duidelijk waarom de beslissing van het slachtoffer niet mag vermeld worden in het PV. De toelichting geeft daaromtrent ook geen enkele duiding. Indien de bescherming van de persoonlijke levenssfeer de motivering zou geweest zijn kan men zich de vraag stellen of dat opweegt tegen een aantal voordelen die de opname van deze informatie toch met zich brengt. Daarbij kan gedacht worden aan het bewijs door het slachtoffer van zijn emotionele schade (wanneer hij wel of niet onmiddellijk ingaat op een aanbod), de controle door controlediensten (zoals het Comité P) wanneer een klacht zou binnenlopen dat er geen aanbod werd gedaan en de betrokkene kan bewijzen, ondanks de bewering in het PV dat dit is gebeurd, dat dit niet het geval is geweest, enz ... Het valt te overwegen om de beslissing tot opname van het positief of negatief antwoord van betrokkene in het PV aan het slachtoffer zelf over te laten.

In het geval van hoogdringendheid kan de politieambtenaar overigens, mits toestemming van het slachtoffer, zonder het verwijfsformulier in te vullen, telefonisch contact opnemen met de dienst slachtofferhulp. Hoe zal die toestemming ooit aangetoond kunnen worden wanneer die nergens mag geacteerd worden?

Volledigheidshalve wordt nog verwezen naar het advies van de GBA en de vraag naar de rechtsgrond voor de verwerking door de diensten van de gemeenschappen en gewesten. Voor zover dat de toestemming zou zijn (cf. art. 6.1.a AVG) dient die toch ergens geacteerd te worden en dan lijkt de logische plaats het PV te zijn.

Het ontworpen formulier bevat de minimaal noodzakelijke gegevens om de doorverwijzing operationeel mogelijk te maken en is dus naar het oordeel van het COC toereikend, ter zake dienend en niet overmatig.

11. De 4^e § van de beide artikelen SWA voorzien tot slot een feedbackmechanisme waardoor de doorverwijzende politiedienst de bevestiging ontvangt dat de dienst slachtofferhulp de betrokkene zal contacteren of reeds heeft gecontacteerd. Ook dit formulier is naar het oordeel van het COC toereikend, ter zake dienend en niet overmatig.

12. De beide voorgelegde SWA geven voor het overige geen aanleiding tot andere opmerkingen vanwege het Controleorgaan.

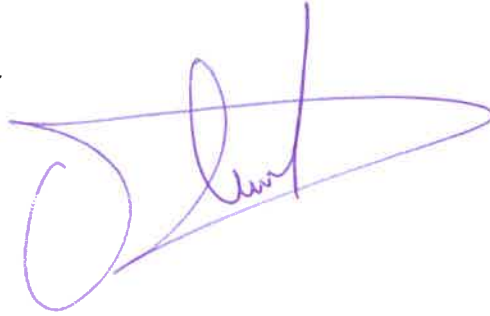
OM DEZE REDENEN,

Het Controleorgaan op de Politionele Informatie,

verzoekt de aanvrager rekening te houden met de hogervermelde opmerkingen;

Advies goedgekeurd door het Controleorgaan op de Politionele Informatie op 14 maart 2019.

Voor het Controleorgaan,
De voorzitter,
(get.) Philippe ARNOULD

A handwritten signature in purple ink, consisting of a large, stylized initial 'P' followed by the name 'Arnould' in a cursive script.